

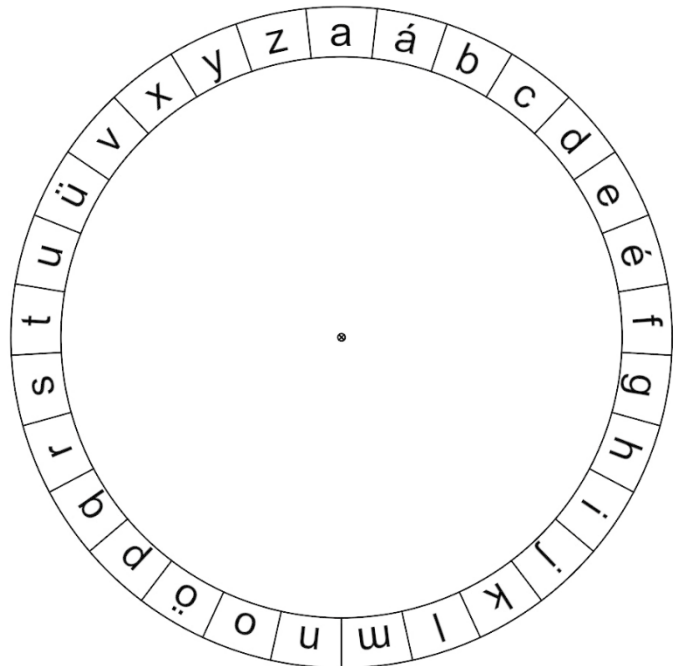
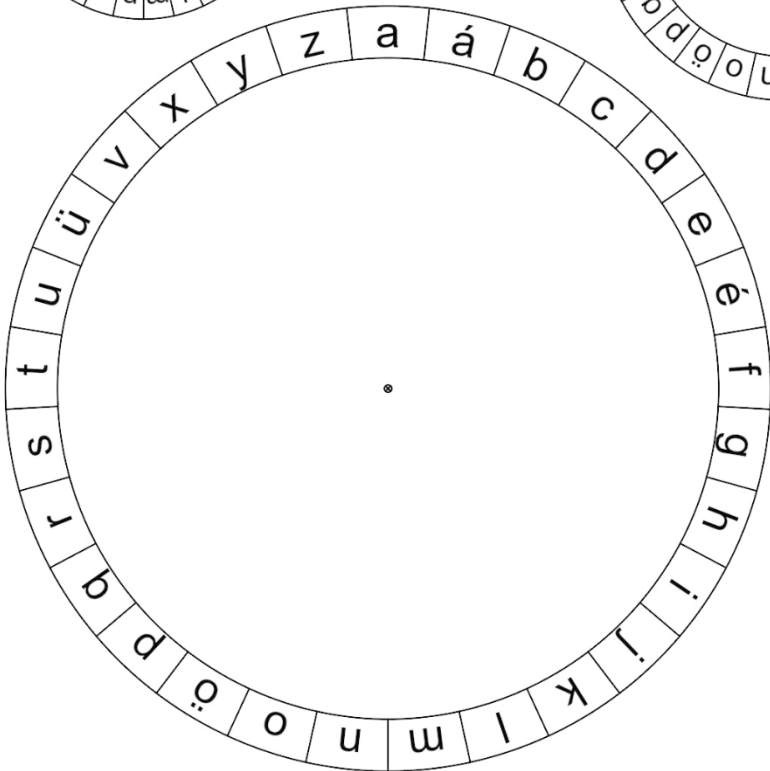
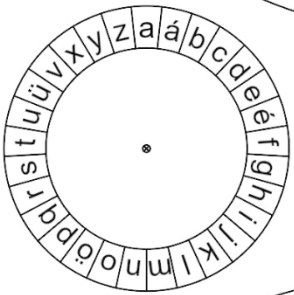
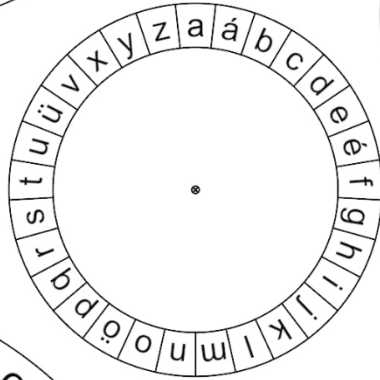
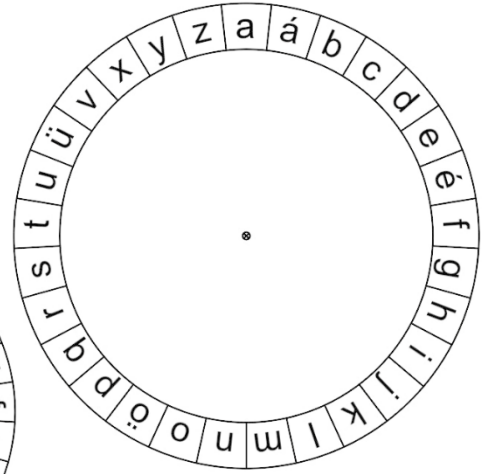
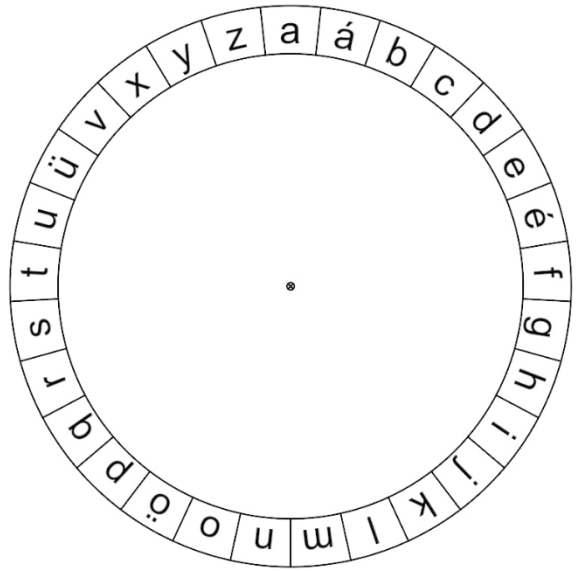
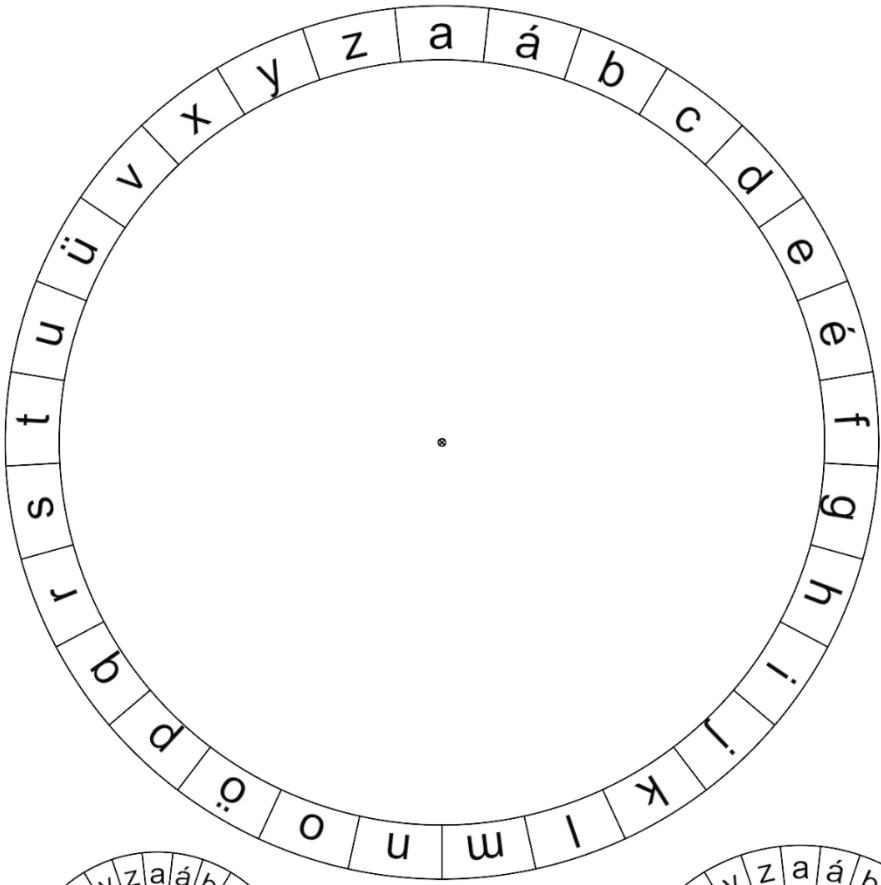
Titkosírás

Történelmi, irodalmi és matematikai kalandok

bevezetés	Ki az, aki nem üzent, beszélt a barátjával titkos nyelven? – Senki. Rengeteg akciófilmben használnak valamilyen titkos kódrendszert az üzenetek elrejtésére: gyűjtsünk össze ilyen jeleneteket! Híres naplóiírók, akik titkosírást használtak: Gárdonyi Géza, (V. I. Lenin 😊)		Pl. Mentőexpedíció (The Martian) – ASCII kódokkal való üzenetküldés Enola Holmes Neveletlen hercegnő - legyező
téma, témakör	kombinatorika, statisztika, geometriai transzformációk, informatika		számelmélet (RSA titkosításnál)
kulcsszavak	permutáció, gyakoriság, relatív gyakoriság, eloszlás, forgatás, eltolás, kód		
leírás	A videó a történelem során használt tipikus titkosítási eljárásokat mutatja be, illetve a betű-helyettesítéses módszerek megfejtésének statisztikai módszerét.		A modern számelméleti alapú titkosító eljárásokról a videó nem szól, megértéséhez szükséges matematikai háttér túlmutat a középszintű érettségi követelményeken.
ez is matek	A videó segítségével szeretnénk bemutatni, hogyan lehet színesíteni a geometriai egybevágósági transzformációk oktatását, előkészítését, illetve egy nagyon praktikus alkalmazását egyszerű statisztikai módszereknek. A kódok „feltörhetetlenségének” számszerűsíthető, illusztrálható a kombinatorikai összeszámlálások használatával.		
a videó elemei, matematikai témakörök és kapcsolat más tantárggyal	1. elrejtéses üzenetek	---	történelem, kémia
	2. kódszavak, más nyelv használata	---	nyelvtan, történelem
	3. Cardano-rács	forgatás 90°-kal (geometria)	irodalom
	4. szimbólumokkal / betűkkel való helyettesítés	kombinatorika, statisztika	irodalom
	5. Caesar-kód	kombinatorika, statisztika, eltolás (geometria)	történelem, irodalom
	6. B. de Vigerére	kombinatorika, statisztika, eltolás (geometria)	irodalom

	7. napjainkban hol használjuk	számelmélet	informatika, digitális kultúra, történelem	
útmutató a videóhoz	A videó nem mutatja be az összes lehetséges titkosítási / kódrendszert, azonban részletesen ismerteti a betű-helyettesítéses kódolást. A Cardano-rács bemutatásánál az üzenet megfejtéséhez használjuk Sándor Mátyás extra módszerét: a szöveget olvassuk visszafelé!			
előzetes ismeretek - tanár				
előzetes ismeretek - diák				
eszközigeény (javaslatok, becsült költségek)	sifírozó tárcsa: papír A4 (famentes), olló, jancsiszög/gémkapocs			
előkészületek (tevékenységek, szükséges idő)				
kapcsolódási pontok (lehetséges előzmény vagy folytatás)	ismert kódrendszerek: Morse, ASCII, színkódok, zászlók (hajózás, légiirányítás), jel-nyelv üzenetek elrejtése: láthatatlan tinta		11. évf. fizika, ill. 11. évf. természettudomány – fizika jel továbbítása, adathordozók	
források	https://eduline.hu/kozoktatasi/20090714_titkositas_sherlock_holmes_it_factory Természet Világa 129. évf. 1998. III. különszám (Surányi László: Matematika) https://www.youtube.com/watch?v=yFLu73qKA8k https://www.nps.gov/articles/navajo-code-talkers.htm https://hu.wikipedia.org/wiki/Szteganogr%C3%A1fia láthatatlan tinta: https://www.origo.hu/tudomany/20110426-lathatatlan-tinta-receptjet-tette-kozze-a-cia.html https://www.kfki.hu/~cheminfo/hun/tudakozo/mm/tinta.html		https://sites.google.com/site/laeppercansrab/sherlock-holmes-visszater-kwopg J. Verne: Sándor Mátyás https://mek.oszk.hu/03200/03220/ J. Verne: 800 mérföld az Amazonason https://mek.oszk.hu/02200/02250/	
foglalkozás-tervezet	-			
elkészítési útmutatók, sablonok	sifírozó-tárcsa korongjai (sablon) magyar egyszerűsített ábécé betűinek relatív gyakorisága szövegekben Cardano-rács készítésének lépései			

a	10.09%
e	9.56%
t	8.62%
n	6.25%
l	6.17%
o	5.61%
s	5.39%
k	4.38%
i	4.25%
r	4.04%
m	4.00%
z	3.84%
g	3.59%
á	3.29%
é	3.01%
y	2.39%
b	2.08%
d	2.06%
ö	1.90%
v	1.87%
h	1.86%
j	1.38%
u	1.25%

